

Unikt beslut i Afrika:

Ursprungsfolk i Kenya får kollektiv rätt till sin mark

Beslutet, taget av Afrikanska kommissionen för mänskliga rättigheter och folkens rättigheter, skapar ett större rättsligt prejudikat genom att erkänna, för första gången i Afrika, ett ursprungsfolks rättigheter till traditionellt ägd mark och deras rätt till utveckling.

Beslutet togs av Afrikanska Kommissionen i maj 2009 och godkändes av Afrikanska Unionen vid dess januarimöte 2010 i Addis Abeba. I beslutet har ett afrikanskt regionalt organ funnit den kenyanska regeringen skyldiga till att bryta mot rättigheterna ett av landets inhemska folk: endorois har. Detta genom att avhysa dem från deras mark för att ge plats åt ett viltreservat. I ett unikt beslut tillerkänns nu endoroi kollektiva rättigheter som ursprungsfolk i Kenya, till sina förfäders mark.

“Minority Rights Group International välkomnar Afrikanska Kommissionens dom i detta ärende. Bortsett från att ge omedelbar lösning på endorois frågor genom att bekräfta deras kollektiva rätt till sina förfäders marker, är beslutet en milstolpe i utvecklingen av ursprungsbefolkningars rättigheter i Afrika”, säger Lucy Claridge, jurist inom Minority Rights Group In-

ternational (MRG).

Endorois mark beslagtogs ursprungligen av den kenyanska regeringen under 1970-talet för att skapa Bogoriasjöns Nationella Reservat.

Endorois är ett halvnomadiskt inhemskt samhälle på cirka 60 000 personer, som i århundraden har förtjänat sin utkomst från att valla boskap och getter vid Bogoriasjön i Kenyas Rift Valley.

När turisterna flockas i Bogoria Lakes National Reserve har de liten uppfattning om kostnaderna för endorois. De allra flesta i samhället lever i svår fattigdom, har liten eller ingen elektricitet, går kilometer för att hämta vatten i ett område som drabbas av torka, och är ständigt beroende av förnödenheter.

Sedan bildandet av ett viltreservat har endorois kunnat samla de växter för medicinska ändamål de förr använt, utföra religiösa ceremonier på deras heliga platser och besöka gravar tillhöriga deras förfäder.

Erkänt fel

MRG, och kenyanska NGO Centre for Minority Rights Development (CEMIRIDE) lämnade in ett klagomål till Afrikanska kommissionen under 2003 och hävdade att den kenyanska regeringen hade brutit mot den afrikanska stadgan genom att inte erkänna och skydda endorois förfäders markrättigheter och vägrat att kompensera samhället tillräckligt eller bevilja dem att återfå sin mark.

“Vi är glada att den Afrikanska Kommissionen har erkänt fel som gjordes för flera årtionden sedan”, säger Wilson Kipsang Kipkazi, från Endorois Welfare Council (EWC). “Detta beslut är resultatet av en ihållande kampanj för erkännande av endorois som en särskild ursprungsbefolkning och för restaurering av våra förfäders mark.”

Richard Yegon är en äldste från byn Kapkuikui. Endorois-äldste tar en aktiv roll i att rådgiva och guida samhället och hjälpa till att lösa konflikter gällande land och tillgången på vatten. Foto: Minority Rights

Det historiska beslutet kommer i en tid då Kenya är mitt uppe i genomförandet av konstitutionella val, och jordreformer, avsedda att stärka den sociala och etniska integrationen och förhindra en upprepning av händelserna 2007. Då utbröt våld efter valet som lämnade hundratals döda, och egendom förstördes.

“Denna dom kommer sannolikt att ytterligare exponera det otillräckliga i Kenyas nuvarande konstitution, som underlåter att bevilja skydd för minoriteter, ursprungsbefolkningar och andra marginaliserade grupper. Det kommer att sätta press på utkastet till den nya konstitutionen att införa positiva åtgärder för att hantera denna uppenbara brist”, säger Korir Sing’Oei, Co-ombud för endorois samhället och medgrundare till CEMIRIDE.

“Utveckling måste vara rättvis”

Afrikanska Kommissionen konstaterade också att genom att inte ge tillräcklig kompensation, eller erbjuda lämpliga alternativ som betesmark efter vräkningen av endorois, hade Kenyas regering inte tagit hänsyn till deras samhälle i utvecklingsprocessen.

“Detta sänder ett tydligt budskap att utveckling måste vara rättvis och icke-diskriminerande, delaktighet, ansvar och öppet”, säger Cynthia Morel, som på uppdrag av endorois och som tidigare förste juridisk erådgivare för MRG, för närvarande arbetar för Open Society Justices initiativ. “Domen innehåller ett krav på medlemsstaterna att behandla ursprungsbefolkningar som aktiva aktörer snarare än passiva mottagare.”

Minority Rights Group tackar givare

MRG vill ta tillfället i akt att tacka ett antal givare som har stött MRG och utan vars hjälp detta fall aldrig skulle ha väckts. De som har bidragit till det rättsliga programmet inbegriper särskilt Baring Foundation, CORDAID, IrelandAid, utrikesministeriet i Norge

Sarah Chelimo hjälper till att driva Chelaba Women's Group – ett kooperativ startat av endorois-kvinnor för att hjälpa sig själva och sina familjer ur fattigdom. Kvinnorna väver mattor av seagramgräs, som används lokalt till tak, sängar och husväggar. De donerar två mattor i månaden till kooperativet – resten kan de sälja själva och behålla pengarna. Foto: Minority

och Finland, Matrixfonden och det brittiska utrikesdepartementet. Givare som har stött MRG mer generellt har också stött detta arbete. De omfattar SIDA, Doen Foundation, Sigrid Rausing Trust, Alan & Babette Sainsbury Charitable Fund, Eva Reckitt Trust, Pilkington General Charitable Trust, TH Brunner Charitable Trust och det nederländska utrikesministeriet. Vi vill också tacka all personal, experter och praktikanter som generöst bidragit till våra rättsfall under de åtta åren som det har tagit att föra detta fall till dom.

Fakta:
www.minorityrights.org

Mer information och video om endorois:
www.minorityrights.org/6779/trouble-in-paradise/the-facts.html
www.minorityrights.org/552/key-mrg-legal-cases-undertaken-since-2002/key-mrg-legal-cases-undertaken-since-2002.html